Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

การประเมินผลนโยบายช่วยเหลือชาวนานาไร่ละ 1,000 บาท ในจังหวัดสุรินทร์

Evaluation of Helping Farmer Policy in the Case of the Spending 1,000 Baht Per Rai for Farmers Project in Surin Province

วชิรวัชร งามละม่อม (Wachirawachr Ngamlamom)*
จิดาภา ถิรศิริกุล (Jidapa Thirasirikul)**

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย เพื่อประเมินนโยบายช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท ในจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะจง จำนวน 16 คน ได้แก่ ตัวแทนชาวนา เจ้าหน้าที่ของภาครัฐเจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอและผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย และข้อมูลที่ได้จากเอกสารจะใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณใช้ประชากรในการวิจัยจำนวน 400 คน โดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามแบบเลือกตอบ และนำข้อมูลทั้งหมดไปวิเคราะห์ทางสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า : การประเมินประสิทธิภาพของการดำเนินนโยบาย ประกอบด้วย (1) ด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อมของนโยบาย พบว่า ชาวนาทราบถึงเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของโครงการจ่ายเงินช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท ซึ่งในเชิงปริมาณชาวนามีความเข้าใจเป้าหมายในการจ่ายเงินให้กับชาวนาจากการขึ้นทะเบียนเกษตรกรชาวนาขอรับเงินช่วยเหลือกับ ธกส. มีค่าสูงที่สุด ($\overline{X}$ = 3.08, S.D. = .838) (2) ด้านปัจจัยเบื้องต้นของนโยบาย พบว่า วัสดุอุปกรณ์ สื่อสิ่งพิมพ์ หรือทรัพยากรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานใช้ร่วมกับงานประจำจึงสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในเชิงปริมาณชาวนามีความเห็นว่าผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีการประสานงานตามที่ส่วนราชการกำหนดได้อย่างทั่วถึงมีค่าสูงที่สุด ($\overline{X}$ = 3.07, S.D. = .854) (3) ด้านกระบวนการดำเนินการตามนโยบาย พบว่า หน่วยงานภาครัฐมีการจัดลำดับขั้นตอนการช่วยเหลือเกษตรกรชาวนาอย่างเป็นระบบ ประกอบกับการใช้ข้อมูลจากสมุดทะเบียนเกษตรกรในการนำไปใช้ในการตรวจสอบรับรองสิทธิ์ ซึ่งในเชิงปริมาณชาวนามีความเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐมีการสำรวจและปรับปรุงรายชื่อผู้มีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลืออยู่เสมอมีค่าสูงที่สุด ($\overline{X}$ = 3.16, S.D. = .804) และ (4) ด้านผลผลิตของนโยบาย พบว่า การแก้ไขปัญหาที่

*นายวชิรวัชร งามละม่อม นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

Wachirawachr Ngamlamom Master of Public Administration Institute of Public Administration College of Government, Rangsit University, aood_0231@hotmail.com/Wachirawach_aood@hotmail.co.th, 0860162822

**ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิดาภา ถิรศิริกุล ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

Assistant Professor Dr.Jidapa Thirasirikul School of Public Administration Institute of Public Administration College of Government, Rangsit University, jidapa_thira@hotmail.com, 0819898355

ชาวนาได้รับความเดือดร้อน ซึ่งรัฐบาลเข้ามาช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายต้นทุนการเพาะปลูก ขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานล่างได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในเชิงปริมาณชาวนามีความเห็นว่านโยบายการช่วยเหลือชาวนาทำให้ชาวนาสามารถนำเงินที่ได้รับไปใช้จ่ายในภาคการเกษตรได้อย่างเหมาะสมมีค่าสูงที่สุด ($\overline{X}$ = 2.88, S.D. = .951)

คำสำคัญ: การประเมินผล, นโยบายช่วยเหลือชาวนา, ไร่ละ 1,000 บาท

Abstract

The purpose of this research is to the Evaluation of Helping Farmer Policy in The Case of the Spending 1,000 Baht Per Rai for Farmers Project in Surin Province. Random interviewing with 16 specific people is used for a qualitative research. 16 Specific people are farmer representatives, government officers, district agricultural officers and the manager of Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives. The interviewing is analyzed by induction means while document information is analyzed by content analysis. For the qualitative analysis, the population of 400 is possessed by Taro Yamane's formula. The information collecting is performed by multiple choices questionnaire, then all data is analyzed by statistic means which are percentage, average and standard deviation. The research finding were as follows: The efficiency of the policy evaluation per following (1) For context aspect or policy surroundings, farmers are acknowledged of objectives and purposes of the project. Farmers understand objectives of the project by Farmer Registration for Participating the Project with Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives. The maximum score is ($\overline{X}$ = 3.08, S.D. = .838), (2) For the primitive factors of policy, materials, print media or other resources relating with the policy conducted, they have to used with daily works in order to conduct efficiently. Farmers suggest that community leaders and government officers to cooperate well to what the government appoints thoroughly. The maximum score is ($\overline{X}$ = 3.07, S.D. = .854), (3) For the policy procedure, state agencies priorities procedures for farmer helping systematically with the use of data from farmer register book in order to confirm the rights. Farmers suggest that state agencies survey and modify the register book regularly. The maximum score is ($\overline{X}$ = 3.16, S.D. = .804), and (4) For the policy result, farmers who suffer are helped by the government which provides money for a part of cultivation capital and develops lower economic. Farmers suggest that the money provided by the policy enable them to purchase agricultural product properly. The maximum score is ($\overline{X}$ = 2.88, S.D. = .951).

Keywords: Evaluation, Policies to Help Farmers, Per Rai Were 1,000 Baht

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

บทนำ

เกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักของประชากรทั่วทั้งประเทศที่ส่วนใหญ่นิยมเพาะปลูกข้าวเป็นอาชีพหลักมานานนับหลายร้อยปี “...ข้าวเป็นทั้งพืชอาหารและพืชเศรษฐกิจหลักที่สำคัญของไทยมานานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีวิวัฒนาการทำนาเริ่มตั้งแต่การเก็บข้าวป่ามาเป็นอาหารสู่การปลูกข้าวแบบไร่เลื่อนลอย การปลูกข้าวแบบนาหว่าน การปลูกข้าวแบบนาดำ และสู่การปลูกข้าวหลายครั้งในรอบปี ซึ่งมีลักษณะการเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไป...” (เอี่ยม ทองดี, 2547: 18 - 19) ประเทศไทยจึงได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่มีการปลูกข้าว ผลิตข้าว และเพื่อการขายและส่งออกข้าวเป็นอันดับหนึ่งของโลกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 ติดต่อกันมา นำเงินเข้าประเทศมูลค่ากว่า 104,000 ล้านบาท “...ข้าวหอมมะลิไทยมีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วโลก แต่สภาพของชาวนาไทยในปัจจุบันต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆ นานับประการ และต้นทุนในการทำนาปลูกข้าวที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในขณะน้ำในห้วย หนอง คลอง บึง กำลังแห้งขอด การขาดแคลนน้ำและระบบยุทธศาสตร์กาบริหาร...” (เอี่ยม ทองดี, 2547: 18 - 19) และการใช้ประเพณีโบราณแบบบ้องไฟและนางแมวโมเดลนั้นจะพอช่วยคลายความกังวลทางจิตใจได้บ้าง แต่ชาวนาไทยต้องอาศัยฟ้าเป็นแหล่งเลี้ยงชีวิต ขณะที่ประเทศไทยมีพื้นที่ 320.7 ล้านไร เปนพื้นที่ถือครองเพื่อการเกษตรประมาณ 132.7 ล้านไร่ หรือ 41.4 % และมีแนวโน้มว่าจะขยายตัวเพิ่มขึ้น (พื้นที่การเกษตรมีความต้องการใช้น้ำสูง) แตทว่าปัจจุบันมีพื้นที่ชลประทานที่สนับสนุนภาคการเกษตรได้ 23.57 ล้านไร หรือประมาณร้อยละ 17.8 เทานั้น สวนพื้นที่การเกษตรที่เหลืออีก 82.2 จะตองพึ่งแตน้ำฝนตามธรรมชาติซึ่งมีความไม่แน่นอนสงผลให้ฐานรายได้ภาคการเกษตรมีความไมแนนอนตามไปดวย ดังจะพบว่า “...ชาวนาต้องอาศัยฝนตามธรรมชาติถึงร้อยละ 73.04 ของการทำนาทั่วประเทศมีระบบบริหารน้ำชลประทานทั้งประเทศเพียงร้อยละ 26.96 ของพื้นที่ทำนาทั้งหมด 84 ล้านไร่ การปลูกข้าวอย่างต่อเนื่องตลอดปีไม่มีการพักนาทำให้ระบบนิเวศขาดความสมดุล ดินเสื่อมโทรม เป็นผลให้เกิดการระบาดของโรคแมลงศัตรูข้าว ทำให้ข้าวที่ได้มีคุณภาพต่ำ และชาวนาไทยยังมีต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นทุกปี...” (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2553)

นอกจากปัญหาราคาข้าวและต้นทุนการปลูกข้าวระหว่างปีแล้ว เกษตรกรยังเผชิญปัญหาของราคาข้าวตามฤดูกาล กล่าวคือ “...ในช่วงต้นฤดูเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าวมีปริมาณมากทำให้ราคาข้าวตกต่ำ แต่พอถึงปลายฤดูเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าวมีปริมาณลดลงทำให้ราคาข้าวเพิ่มสูงขึ้น รัฐบาลได้เห็นความสำคัญของปัญหาเหล่านี้มาโดยตลอด...” (อำนวย สุวะมาศ, 2556) แต่ก็ยังไม่ได้รับการแก้ไขจากปัญหาที่เกิดขึ้นเท่าที่ควร เมื่อเปรียบเทียบกับต้นทุนในการทำนาปลูกข้าวของชาวนา ซึ่งจากการประสบปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นรัฐบาลกำหนดนโยบายและโครงการเพื่อช่วยเหลือชาวนาให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น (Araya Newspaper, 2012) โดยรัฐบาลหวังว่าเมื่อเกษตรกรชาวนามีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีแล้วจะทำให้สร้างความเข้มแข็งและความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจของประเทศได้ดีขึ้นตามไปด้วย ดังนั้นรัฐบาลที่ผ่านมาทุกรัฐบาลจึงมีนโยบายในการช่วยเหลือชาวนาดังเช่น “...นโยบายรับประกันราคาข้าวของพรรคประชาธิปัตย์เป็นผู้นำบริหารประเทศ ได้นำนโยบายในการแก้ไขปัญหาให้เกษตรชาวนาไทยและรับประกันว่าชาวนาจะสามารถขายข้าวได้ไม่ต่ำกว่าตันละ 10,000 บาท และอาจจะปรับราคาขึ้นในปีถัดไป ต่อมาพรรคเพื่อไทยได้เข้ามาบริหารประเทศได้นำเอานโยบายรับจำนำข้าวมาใช้ โดยประกาศรับจำนำข้าวราคา 15,000 บาทต่อตัน (ความชื้นที่ร้อยละ 15)...” (กรมการค้าภายใน, 2554) จะเห็นได้ว่า นโยบายของทั้งสองรัฐบาลต่างมีจุดมุ่งหวังที่จะเพิ่มรายได้ให้ชาวนา แต่ทั้งสองนโยบายดังกล่าวต่างก็มีแนวทางการแปลงนโยบาย (conversion policy)

ไปปฏิบัติที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน และในส่วนของนโยบายช่วยเหลือชาวนาของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) มีนโยบายในการช่วยเหลือเกษตรกร “...โดยการสนับสนุนเงินช่วยเหลือค่าต้นทุนการผลิตจำนวน 1,000 บาท/ไร่ กำหนดกรอบวงเงินสูงสุด 15,000 บาท/ครัวเรือน หมายถึงชาวนาจะได้รับเงินช่วยเหลือไม่เกิน 15,000 บาท แม้จะมีที่นาเกิน 15 ไร่ และสนับสนุนให้มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีการใช้ปัจจัยการผลิตที่เหมาะสม เพื่อช่วยลดต้นทุนการผลิตต่อไร่และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการประกอบอาชีพการเกษตร..” (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2557)

สำหรับพื้นที่การทำนาของอำเภอชุมพลบุรี และอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ เป็นแหล่งผลิตข้าวหอมมะลิของจังหวัดอยู่ในพื้นที่ราบลุ่มน้ำมูลหรือที่เรียกว่าพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ “...ทุ่งกุลาร้องไห้ คือ ที่ราบสูงขนาดใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีพื้นที่ประมาณ 2 ล้านไร่ ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด 13 อำเภอ 5 จังหวัด ได้แก่ อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม อำเภอชุมพลบุรี และอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ อำเภอปทุมรัตน์ อำเภอเกษตรวิสัย อำเภอสุวรรณภูมิ อำเภอโพนทราย และอำเภอหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด อำเภอศิลาลาด อำเภอราษีไศล และอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ อำเภอค้อวัง และอำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร...” (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2557) โดยมีแม่น้ำมูลเป็นแม่น้ำสายหลัก จึงเหมาะอย่างยิ่งที่จะปลูกข้าวขาวดอกมะลิ 105 โดยเฉพาะที่อำเภอชุมพลบุรีและอำเภอท่าตูมเป็นแหล่งมีชื่อเสียงด้านคุณภาพของข้าวหอมมะลิ “...โดยมีเนื้อที่ในการเพาะปลูกประมาณ 560,000 ไร่ ในเขตทุ่งกุลาร้องไห้ ข้าวหอมมะลิของชุมพลบุรีและอำเภอท่าตูมจะมีลักษณะเฉพาะคือ กลิ่นหอม เมล็ดสวย ขาว นุ่ม ผลผลิตต่อปีไม่ต่ำกว่า 1.2 แสนตัน...” (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2557) ซึ่งประชากรส่วนใหญ่ภายในพื้นที่มีอาชีพหลักคือการทำนาปลูกข้าว มักจะประสบปัญหาขาดแคลนน้ำและที่กักเก็บน้ำ ไม่สามารถส่งน้ำเข้าพื้นที่เพาะปลูกอย่างเพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร และประสบกับปัญหาน้ำท่วมในช่วงฤดูน้ำหลากทำให้ผลผลิตทางการเกษตรเสียหายจากภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้น เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของเกษตรกรรัฐบาลทุกยุคทุกสมัยก็ตระหนักถึงความสำคัญของชาวนาที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาภัยธรรมชาติ และราคาผลผลิตตกต่ำที่เกิดขึ้นกับชาวนาในพื้นที่และชาวนาทั่วประเทศโดยมีนโยบายมุ่งเน้นในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การประเมินผลนโยบายช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท ในจังหวัดสุรินทร์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการบริหารตามนโยบายการพัฒนาชีวิตของชาวนา และการทำนาแบบยั่งยืนที่เกิดประโยชน์โดยรวมต่อสังคม ประเทศชาติ และชาวนาต่อไป

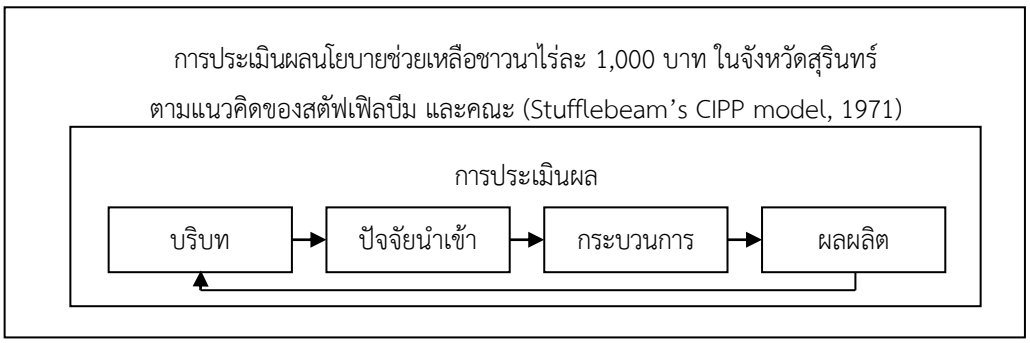
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การประเมินนโยบายช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท ในจังหวัดสุรินทร์

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้รวบรวมปัจจัยและตัวแปรต่างๆ มาจากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลนโยบายช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท ในจังหวัดสุรินทร์ โดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยงข้อง สามารถที่จะตอบประเด็นคำถามได้สมบูรณ์โดยกำหนดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาโดยใช้หลักการประเมินผลตามแบบซิปป์ (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's, 1971) ที่กล่าวว่า 1) การประเมินเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องโดยมีจุดเน้นที่สำคัญมุ่งที่ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ การประเมินด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) ทำการประเมินเกี่ยวกับหลักการ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการว่ามีความสอดคล้องเหมาะสมมากน้อยเพียงใด 2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น/ตัวป้อน (Input Evaluation) ทำการประเมินเกี่ยวกับบุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ และงบประมาณ ว่ามีความเพียงพอมากน้อยเพียงใด 3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) ทำการประเมินเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงาน การวางแผน การจัดกิจกรรม การติดตาม การประเมินผล และการนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนา ว่ามีการปฏิบัติมากน้อยเพียงใด 4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ทำการประเมินเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้น 11 ด้าน คือ คุณภาพชีวิตของชาวนาที่มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สุขภาพจิต ค่าใช้จ่าย ขวัญและกำลังใจ มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน ช่วยเหลือต้นทุนในการทำนา ความเหมาะของเงินช่วยเหลือ ความตรงต่อเวลาในการจ่ายเงิน และความคาดหวังจากผลการดำเนินนโยบาย เมื่อสิ้นสุดโครงการว่าได้บรรลุวัตถุประสงค์เพียงใดในช่วงระยะเวลาที่ดำเนินโครงการ มีความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานมากน้อยเพียงใด และ 5) การประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation) เพื่อให้การประเมินโครงการมีความสมบูรณ์มากขึ้น เนื่องจากในการดำเนินงานโครงการนั้นได้เกิดมีสิ่งที่เกี่ยวพันเกิดขึ้นหลังจากโครงการได้สิ้นสุดไปแล้วว่าเกิดผลกระทบในทางที่ดีอะไรบ้าง และผลกระทบในทางที่ไม่ดีอย่างไรบ้าง เพื่อให้การประเมินโครงการมีความสมบูรณ์มากขึ้น ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพ

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากร และกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

เชิงคุณภาพ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (นิยม ปุราคำ, 2517 อ้างถึงใน Cochran, 1963) เพื่อให้ได้ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการประเมินผลนโยบายช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท ในจังหวัดสุรินทร์ รวมทั้งสิ้น 16 คน ประกอบด้วย ตัวแทนชาวนาที่ได้รับเงินช่วยเหลือจำนวน 10 คน ผู้บริหารระดับท้องถิ่น จำนวน 2 คน เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ จำนวน 2 คน และผู้จัดการ ธ. เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) จำนวน 2 คน

เชิงปริมาณ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ เกษตรกรที่ประกอบอาชีพทำนาในเขตพื้นที่อำเภอชุมพลบุรี และอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ รวมทั้งสิ้นจำนวน 167,978 คน (สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์, 2559) และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของการดำเนินนโยบายช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท ในจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 400 คน โดยใช้สูตรคำนวณทาโร่ ยามาเน่ และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (ชาญชัย จิตรเหล่าอาพร, 2553)

เครื่องมือการเก็บข้อมูล

เชิงคุณภาพ คือ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ ซึ่งเกิดจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลนโยบายช่วยเหลือชาวนา หลังจากที่ได้รวบรวมแนวคิดจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิแล้วนำไปสร้างเป็นกรอบในการสัมภาษณ์ตามประเด็นตัวแปรในกรอบแนวคิดที่ได้สร้างไว้

เชิงปริมาณ คือ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยเหตุศึกษา คือ เพื่อศึกษาการประเมินผลนโยบายช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท ในจังหวัดสุรินทร์ โดยมีโครงสร้างแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน โดยการกำหนดระดับไว้ 4 ระดับ ได้แก่

ได้คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.74	หมายถึง	น้อยที่สุด
ได้คะแนนเฉลี่ย	1.75 – 2.49	หมายถึง	น้อย
ได้คะแนนเฉลี่ย	2.50 – 3.24	หมายถึง	มาก
ได้คะแนนเฉลี่ย	3.25 – 3.99	หมายถึง	มากที่สุด

การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ผู้วิจัยได้จำแนกขั้นตอนการวิเคราะห์ออกเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ด้วยวิธีอุปนัย 2) การตรวจสอบข้อมูล 3) การทำดัชนีข้อมูล 4) การทำข้อสรุปชั่วคราวและกำจัดข้อมูล และ 5) การสร้างบทสรุปและพิสูจน์บทสรุป (รัตนะ บัวสนธ์ และวราภรณ์ รุ่งเรืองกลกิจ, 2552) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยการนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ การหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

1. ด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อมของนโยบาย พบว่า เกษตรกรชาวนามีการรับทราบข้อมูลของวัตถุประสงค์ เป้าหมายของนโยบายช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท นำมาเป็นโครงการช่วยเหลือชาวนา เพื่อลดต้นทุนและยกระดับรายได้ของเกษตรกรให้มีความเหมาะสมสร้างความมั่นคงในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่ทำนาปลูกข้าว โดยไม่บิดเบือนกลไกทางเศรษฐกิจและกลไกทางการตลาดให้เกษตรกรชาวนาได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยมีการมอบหมายให้ทางกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมส่งเสริมการเกษตร และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ทำหน้าที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรชาวนา ซึ่งได้จัดทำการขึ้นทะเบียนเกษตรที่เพาะพืชประจำทุกปี และการดำเนินนโยบายช่วยเหลือชาวนาตามโครงการจ่ายเงินช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท ทาง ธกส. ได้ใช้ข้อมูลการขึ้นทะเบียนของเกษตรกรชาวนามาประกอบกับการขึ้นทะเบียนให้แก่เกษตรกรชาวนาได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเงื่อนไขการเข้าร่วมโครงการจ่ายเงินช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท และได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนตรงกับความเป็นจริง ซึ่งในขณะเดียวกันก็ยังใช้เป็นฐานข้อมูลให้ส่วนราชการสำหรับวางแผนการทำงานทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครัวเรือนถึงระดับชาติ โดยมีข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจนเพื่อใช้ประกอบการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐในการส่งเสริมโครงการต่างๆ ตลอดจนเป็นส่วนสนับสนุนที่ดีในการเข้าไปตรวจสอบและให้ความช่วยเหลือ เมื่อเกิดภัยพิบัติกับเกษตรกรได้ทันท่วงทีด้วย

ตารางที่ 1.1 แสดงจำนวนค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการประเมินประสิทธิภาพของการดำเนินนโยบายช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท ด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อมของนโยบาย

การประเมินประสิทธิภาพของการดำเนินนโยบาย ช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท	ระดับความคิดเห็น		
	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อมของนโยบาย			
ท่านเห็นว่านโยบายช่วยเหลือชาวนาเป็นนโยบายปฏิบัติการที่ทำให้ชาวนามีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	2.86	.980	มาก
ท่านเห็นว่านโยบายช่วยเหลือชาวนามีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน คือ ช่วยเหลือและสร้างขวัญกำลังใจให้กับชาวนาในการดำเนินชีวิต	2.88	.892	มาก
ท่านเห็นว่าวัตถุประสงค์ของนโยบายช่วยเหลือชาวนาเป็นการสร้างความมั่นคงให้เกิดขึ้นกับชาวนา	2.76	.905	มาก
ท่านเห็นว่านโยบายช่วยเหลือชาวนามีความเหมาะสม และตรงกับความต้องการของชาวนา	2.85	.999	มาก
ท่านเห็นว่ารัฐบาลมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการจ่ายเงินให้กับชาวนาที่ปลูกข้าวนาปี และชาวนาที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรชาวนาขอรับเงินไว้กับ ธกส.	3.08	.838	มาก
ท่านทราบว่านโยบายช่วยเหลือชาวนามีข้อจำกัดจำนวนที่นาที่จะได้รับความช่วยเหลือไม่เกิน 15 ไร่ต่อ 1 ครัวเรือน	2.76	1.018	มาก

ตารางที่ 1.1 (ต่อ)

การประเมินประสิทธิภาพของการดำเนินนโยบาย ช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท	ระดับความคิดเห็น		
	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ท่านเห็นว่าวัตถุประสงค์ของนโยบายช่วยเหลือชาวนา เพื่อเป็นการช่วยลดภาระงบประมาณค่าใช้จ่ายของรัฐบาลในการช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำนา	2.58	1.018	มาก
ต้นทุนในการเพาะปลูกระหว่างชาวนาที่เป็นเกษตรกรที่ทำนารายย่อย เกษตรกรที่ทำนาขนาดกลาง และเกษตรกรที่ทำนาขนาดใหญ่ มีความแตกต่างกัน	2.85	.957	มาก
รวม	**2.83**	**.734**	**มาก**

ซึ่งจากตารางที่ 1.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างชาวนาที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นต่อการประเมินประสิทธิภาพของการดำเนินนโยบายช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท ด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อมของนโยบายโดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 2.83, S.D. = .734) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะพบว่า รัฐบาลมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการจ่ายเงินให้กับชาวนาที่ปลูกข้าวนาปี และชาวนาที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรชาวนาขอรับเงินไว้กับ ธกส. มีค่าสูงที่สุด ($\overline{X}$ = 3.08, S.D. = .838) รองลงมานโยบายช่วยเหลือชาวนามีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน คือ ช่วยเหลือและสร้างขวัญกำลังใจให้กับชาวนาในการดำเนินชีวิต ($\overline{X}$ = 2.88, S.D. = .892) และวัตถุประสงค์ของนโยบายช่วยเหลือชาวนา เพื่อเป็นการช่วยลดภาระงบประมาณค่าใช้จ่ายของรัฐบาลในการช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำนามีค่าต่ำที่สุด ($\overline{X}$ = 2.58, S.D. = 1.018) ตามลำดับ

2. ดานปจจัยเบื้องต้นของนโยบาย พบว่า วัสดุอุปกรณ์ สื่อสิ่งพิมพ์ หรือทรัพยากรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของโครงการจ่ายเงินช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท จะใช้ร่วมกันกับงานประจำของ ธกส. และทางกรมส่งเสริมการเกษตรจึงไม่มีปัญหาในขั้นตอนของการดำเนินงาน ซึ่งทางด้านบุคลากร เจ้าหน้าที่ วัสดุอุปกรณ์ สื่อสิ่งพิมพ์ที่ใช้ในการดำเนินงานก็จะเป็นของ ธกส. และของกรมส่งเสริมการเกษตรที่มีประสบการณ์อยู่แล้วค่อยให้คำแนะนำ อธิบาย และชี้แจ้งถึงรายละเอียดต่างๆ ของโครงการจ่ายเงินช่วยเหลือชาวนา จึงไม่เกิดปัญหาในกระบวนการนี้ ทั้งนี้ เกษตรกรชาวนาส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการได้รับความอำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงาน สอบถามรายละเอียดการเข้าร่วมโครงการจ่ายเงินช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท ของชาวนาด้วยความรวดเร็วถูกต้องและมีประสิทธิภาพ บนพื้นฐานของความโปร่งใสและยุติธรรมในการพิจารณาให้เข้าร่วมโครงการ และการติดตามเงินช่วยเหลือที่จะได้รับกับทาง ธกส. มีการให้ข้อมูลกับทางเกษตรกรชาวนาเป็นระยะๆ ซึ่งก็ได้อธิบายถึงรายละเอียดของเงินช่วยเหลือที่จะได้รับให้กับเกษตรกรชาวนาได้รับทราบข้อมูล

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

ตารางที่ 1.2 แสดงจำนวนค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการประเมินประสิทธิภาพของการดำเนินนโยบายช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท ด้านปัจจัยเบื้องต้นของนโยบาย

การประเมินประสิทธิภาพของการดำเนินนโยบาย ช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท	ระดับความคิดเห็น		
	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านปัจจัยเบื้องต้นของนโยบาย			
รายละเอียดขั้นตอนของการขึ้นทะเบียนเข้าร่วมโครงการจ่ายเงินช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท มีขั้นตอนที่ยุ่งยาก และสลับซับซ้อน	2.56	.961	มาก
ธกส. และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องมีการจัดสถานที่ในการติดต่อขอรับเงินช่วยเหลือชาวนาอย่างเหมาะสม	2.94	.852	มาก
รัฐบาลและ ธกส. มีงบประมาณสนับสนุนโครงการการจ่ายเงินช่วยเหลือชาวนาอย่างเพียงพอ	2.76	.887	มาก
รัฐบาลและ ธกส. มีระบบกฎเกณฑ์ในการขอขึ้นทะเบียนชาวนาอย่างชัดเจนเข้าใจง่ายไม่ยุ่งยาก	2.97	.874	มาก
ธกส. มีวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เช่น ปากกาหมึกพิมพ์ โต๊ะ เก้าอี้นั่งให้บริการแก่ชาวนาที่มารับเงินช่วยเหลือชาวนาอย่างเพียงพอ	2.81	.911	มาก
ด้านปัจจัยเบื้องต้นของนโยบาย (ต่อ)			
เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำและให้ความรู้เกี่ยวกับการขอรับเงินช่วยเหลือชาวนาอย่างดี	2.96	.881	มาก
เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมีความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องตรงตามระเบียบวิธีปฏิบัติของทางธนาคารและหน่วยงานราชการกำหนด	2.93	.875	มาก
มีผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีการประสานงานตามที่ส่วนราชการกำหนดให้ดำเนินการตามนโยบายการช่วยเหลือชาวนาอย่างทั่วถึง	3.07	.854	มาก
รวม	**2.88**	**.630**	**มาก**

ซึ่งจากตารางที่ 1.2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างของชาวนาที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่โดยรวมชาวนามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 2.88, S.D. = .630) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะพบว่า มีผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีการประสานงานตามที่ส่วนราชการกำหนดให้ดำเนินการตามนโยบายการช่วยเหลือชาวนาอย่างทั่วถึงมีค่าสูงที่ ($\overline{X}$ = 3.07, S.D. = .854) รองลงมารัฐบาลและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์มีระบบกฎเกณฑ์ในการขอขึ้นทะเบียนชาวนาอย่างชัดเจนเข้าใจง่ายไม่ยุ่งยาก ($\overline{X}$ = 2.97, S.D. = .874) และรายละเอียดขั้นตอนของการขึ้นทะเบียนเข้าร่วมโครงการจ่ายเงินช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท มีขั้นตอนที่ยุ่งยาก และสลับซับซ้อนมีค่าต่ำที่สุด ($\overline{X}$ = 2.56, S.D. = .961) ตามลำดับ

3. ดานกระบวนการดำเนินการตามนโยบาย พบว่า ทางหน่วยงานภาครัฐมีการจัดลำดับขั้นตอนของการวางแผนชาวเหลือเกษตรกรชาวนาอย่างรอบด้าน และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์นโยบายช่วยเหลือชาวนาตามโครงการจ่ายเงินช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท ประชาสัมพันธ์ทางสถานีโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทยให้กับเกษตรกรชาวนาและประชาชนได้รับข้อมูลอีกช่องทางหนึ่งทาง ธกส. มีการประชาสัมพันธ์และชี้แจ้งให้กับเกษตรกรชาวนาได้รับทราบข้อมูลที่รัฐบาลออกนโยบายผ่านทางการประชาสัมพันธ์ที่ธนาคารออกหน่วยตรวจเยี่ยมชาวนาตามหมู่บ้านหรือสถานที่ต่างๆ ที่เกษตรกรชาวนาเป็นสมาชิกอยู่ถือเป็นช่องทางหนึ่งในการประชาสัมพันธ์ที่เจ้าที่ทางธนาคารได้อธิบายถึงรายละเอียดและชี้แจ้งถึงผลประโยชน์ที่ชาวนาจะได้รับจากโครงการนี้อย่างไร ทั้งนี้กระบวนการของการขึ้นทะเบียนของเกษตรกรชาวนาที่ปลูกข้าวทา งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ได้นำข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกรที่ทำนาปลูกข้าวจากกรมส่งเสริมการเกษตรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งเกษตรกรมีระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรที่ครบถ้วน และเป็นปัจจุบันที่เอื้อประโยชน์ในการดำเนินการขึ้นทะเบียนเกษตรกรชาวนา เพราะในสมุดทะเบียนเกษตรกรมีข้อมูลที่สำคัญ ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคลของเกษตรกร เช่น ชื่อ - สกุล หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน 13 หลัก ที่อยู่ รหัสประจำบ้าน ทั้งยังมีข้อมูลจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ชื่อ – สกุล หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน 13 หลัก ที่อยู่ วัน เดือน ปีเกิด จำนวนเนื้อที่ถือครองทางการเกษตร (เลขที่เอกสารสิทธิ) การเช่าหรืออื่นๆ รวมถึงประเภทของการประกอบกิจกรรมทางการเกษตร อาทิ พืช สัตว์ ประมง การเข้าร่วมโครงการต่างๆ ของภาครัฐ การรับความช่วยเหลือเมื่อได้ รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติ และประวัติการเข้ารับการอบรมศึกษาดูงานจากภาครัฐ เป็นต้น

ดังนั้น ข้อมูลที่มีในสมุดสามารถนำไปใช้ในการตรวจสอบรับรองสิทธิ์ของเกษตรกรได้ ซึ่งเป็นการช่วยสนับสนุนช่วยเหลือเจ้าพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ของทางธนาคารในการขึ้นทะเบียนเกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในขณะเดียวกันก็ยังใช้เป็นฐานข้อมูลให้ส่วนราชการสำหรับวางแผนการทำงานทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครัวเรือนถึงระดับชาติ โดยมีข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจน เพื่อใช้ประกอบการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐในการส่งเสริมโครงการต่างๆ ตลอดจนเป็นส่วนสนับสนุนที่ดีในการเข้าไปตรวจสอบและให้ความช่วยเหลือ เมื่อเกิดภัยพิบัติกับเกษตรกรได้ทันท่วงทีด้วย

ตารางที่ 1.3 แสดงจำนวนค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการประเมินประสิทธิภาพของการดำเนินนโยบายช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท ด้านกระบวนการดำเนินการตามนโยบาย

การประเมินประสิทธิภาพของการดำเนินนโยบาย ช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท	ระดับความคิดเห็น		
	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านกระบวนการดำเนินการตามนโยบาย			
ภาครัฐมีการจัดลำดับขั้นตอนไว้อย่างชัดเจนในการวางแผนงานในการให้ความช่วยเหลือชาวนาจากนโยบายการช่วยเหลือชาวนาตามโครงการจ่ายเงินช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท	2.85	.928	มาก
ภาครัฐมีการประชาสัมพันธ์ เผยแพรข้อมูลข่าวสารนโยบายช่วยเหลือชาวนาตามโครงการจ่ายเงินช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท ให้กับเกษตรกรที่ทำนาไดรับรูกันอย่างทั่วถึง	2.96	.925	มาก

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

ตารางที่ 1.3 (ต่อ)

การประเมินประสิทธิภาพของการดำเนินนโยบาย ช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ธกส. ได้ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการช่วยเหลือชาวนาให้ทราบล่วงหน้าก่อนเริ่มโครงการต่อเกษตรกรที่ทำนาเป็นระยะๆ	2.78	1.018	มาก
ภาครัฐมีการชี้แจงวิธีการดำเนินงานที่ชัดเจนให้ชาวนาได้เข้าใจเกี่ยวกับนโยบายการช่วยเหลือชาวนาตามโครงการจ่ายเงินช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท	2.77	.938	มาก
หน่วยงานราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีการจัดประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อชี้แจงนโยบายการช่วยเหลือให้เกษตรกรที่ทำนาได้รับทราบข้อมูลโครงการจ่ายเงินช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท	3.04	.882	มาก
เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการและเจ้าหน้าที่ของ ธกส. คอยให้คำแนะนำ และแก้ไขปัญหาให้กับเกษตรกรที่ทำนาอย่างถูกต้อง	2.93	.932	มาก
เจ้าหน้าที่ของราชการและเจ้าหน้าที่ของ ธกส. มีการปฏิบัติตามเกณฑ์ด้านคุณสมบัติของผู้ที่สมควรได้รับการขึ้นทะเบียนชาวนาอย่างเหมาะสม	2.99	.869	มาก
ด้านกระบวนการดำเนินการตามนโยบาย (ต่อ)			
มีการดำเนินการขึ้นบัญชีชาวนาที่มีสิทธิที่จะได้รับเงินช่วยเหลือตามนโยบายช่วยเหลือชาวนาตามโครงการจ่ายเงินช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท อย่างถูกต้องตรงตามหลักเกณฑ์	3.07	.882	มาก
เจ้าหน้าที่มีระยะเวลาในการให้บริการแกชาวนาที่มาขอรับบริการได้อย่างเหมาะสม	2.84	.945	มาก
รัฐบาลและ ธกส. มีการพิจารณาเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการช่วยเหลือชาวนาด้วยความโปร่งใส และยุติธรรม	3.10	.867	มาก
หน่วยงานภาครัฐมีการสำรวจและปรับปรุงรายชื่อผู้มีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือจากการขึ้นทะเบียนชาวนาของ ธกส. อยู่เสมอ	3.16	.804	มาก
หน่วยงานภาครัฐมีกระบวนการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานจากชาวนาที่ได้รับความช่วยเหลือ เพื่อนำผลไปปรับปรุง/พัฒนาการแก้ไขปัญหาในการทำนาของนโยบายอื่นต่อไป	2.86	.911	มาก
กระบวนการดำเนินการ มีการตรวจสอบกรณีเอกสารและหลักฐานไม่ถูกต้องอาทิ หลักฐานในการถือครองที่ดิน ในการขอรับเงินช่วยเหลือผ่านโครงการจ่ายเงินช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท	3.00	.969	มาก
รวม	**2.95**	**.707**	**มาก**

ซึ่งจากตารางที่ 1.3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างของชาวนาที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่โดยรวมชาวนามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 2.95, S.D. = .707) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะพบว่า หน่วยงานภาครัฐมีการสำรวจและปรับปรุงรายชื่อผู้มีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือจากการขึ้นทะเบียนชาวนาของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) อยู่เสมอมีค่าสูงที่สุด ($\overline{X}$ = 3.16, S.D. = .804) รองลงมารัฐบาลและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์มีการพิจารณาเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการช่วยเหลือชาวนาด้วยความโปร่งใส และยุติธรรม ($\overline{X}$ = 3.10, S.D. = .867) และภาครัฐมีการชี้แจงวิธีการดำเนินงานที่ชัดเจนให้ชาวนาได้เข้าใจเกี่ยวกับนโยบายการช่วยเหลือชาวนาตามโครงการจ่ายเงินช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท มีค่าต่ำที่สุด ($\overline{X}$ = 2.77, S.D. = .938) ตามลำดับ

4. ดานผลผลิตของนโยบาย พบว่า การกำหนดนโยบายช่วยเหลือชาวนาตามโครงการจ่ายเงินช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท นั้นถือว่าเป็นเครื่องมือหนึ่งในการแก้ไขปัญหาที่เกษตรกรชาวนาได้รับความเดือดร้อน และรัฐบาลเข้ามาช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายที่เป็นต้นทุนการเพาะปลูกและการผลิต และช่วยขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจฐานล่างที่ช่วยกระตุ้นการใช้จ่ายจากการหมุนเวียนงบประมาณที่ได้รับจากรัฐบาล ซึ่งเกษตรกรชาวนาได้รับเงินช่วยเหลือตรงตามกำหนดเวลาที่รัฐบาลได้กำหนด เป็นการช่วยทำให้ชาวนาได้รับการช่วยเหลือที่รวดเร็วมีประสิทธิภาพและทำให้เกษตรกรชาวนามีสภาพจิตใจที่ดีขึ้นถึงเกษตรกรชาวนาจะได้รับผลกระทบจากปัญหาราคาของสินค้าการเกษตรที่ไม่มีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ ซึ่งจากนโยบายการช่วยเหลือชาวนาตามโครงการจ่ายเงินช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท ที่รัฐบาลประกาศใช้ทำให้เป็นการช่วยเหลือเรื่องค่าใช้จ่ายให้กับชาวนาในการทำนาเกษตรกรชาวนาสามารถนำเงินที่ได้รับไปใช้ในการชำระหนี้สินภาคการเกษตร ส่งผลให้ชาวนารู้สึกพึงพอใจที่รัฐบาลให้ความสำคัญกับเกษตรกรที่มีอาชีพปลูกข้าวทำนาเพิ่มขึ้น และที่สำคัญหน่วยงานภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้องสามารถดูแลชาวนาได้อย่างเหมาะสมตรงกับความต้องการของชาวนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำนโยบายช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท ไปปฏิบัติที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ได้อย่างตรงจุดย่อมนำไปสู่ความสำเร็จของการดำเนินนโยบายนั้นๆ

อีกทั้ง การนำนโยบายไปปฏิบัติที่เหมาะสมกับบริบทของเกษตรกรชาวนา และที่สำคัญต้องตระหนักถึงสภาพแวดล้อมของเกษตรกรชาวนาในแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน และการให้ความสำคัญกับความต้องการของเกษตรกรชาวนาพร้อมทั้งมีแนวทางปฏิบัติเฉพาะแต่ละในพื้นที่ให้มีความยืดหยุ่น ประกอบกับการสร้างความสมดุลระหว่างอำนาจอย่างเป็นทางกลางที่มีการไหลจากบนลงสู่ด้านล่างของนักการเมืองและพ่อค้าคนกลาง และอำนาจที่ไม่เป็นทางการจากเกษตรกรชาวนาที่มีการต่อลองบ้างจากด้านล่างสะท้อนขึ้นมายังข้างบน รวมทั้งการจัดการวางแผนการจัดการความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับเกษตรกรชาวนาจากภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นที่เป็นปัจจัยที่ไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงได้ ซึ่งจากการดำเนินนโยบายที่ผ่านมาเกษตรกรชาวนาได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินนโยบายช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท ได้ตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิผล

ดังนั้น ชาวนาถือเป็นกระดูกสันหลังของชาติที่ทำนาเลี้ยงประชากรคนไทยทั้งประเทศและการทำนาปลูกข้าวก็ถือว่าเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศอีกทางหนึ่ง อาชีพทำนาจึงมีความสำคัญกับชาวนาและประเทศไทยที่ผูกพันกับการดำรงชีพหรือวิถีชีวิต สังคม วัฒนธรรมไทยมาแต่ครั้งอดีตโบราณกาล ชาวนาจึงถือว่ามีความสำคัญที่รัฐบาลจะต้องเห็นถึงคุณค่าที่จะมุ่งมั่นพัฒนายกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของชาวนาให้ดียิ่งขึ้น พร้อมส่งเสริมให้

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

เกษตรกรชาวนารู้จักปรับตัว เปลี่ยนแปลงตัวเองจากการทำนาที่มีรูปแบบการทำนาแบบเดิมมาสู้การทำนาหรือเกษตรสมัยใหม่ ด้วยการนำนวัตกรรมสมัยใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการทำนาปลูกข้าว เพื่อให้ชาวนาก้าวไปสู้ความมั่นคงทางอาชีพ สร้างความมั่นคงในชีวิต และพัฒนาศักยภาพของชาวนาในการทำนาปลูกข้าวในตลาดโลกได้อย่างมีเสถียรภาพ อย่าลืมไปว่าอาชีพหลักของเกษตรกรชาวไทย คือการเพาะปลูกข้าว ข้าวไทยสร้างชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วโลก และทำรายได้ให้แก่ประเทศในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก ข้าวยังเป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมประจำชาติ และมีอิทธิพลอย่างใหญ่หลวงต่อขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ ศาสนพิธี การเฉลิมฉลองภูมิปัญญา และวิถีทางในการดำรงชีวิตของคนไทยตลอดระยะเวลาเนินนานที่ผ่านมา เกษตรกรชาวนา นักวิชาการเกษตรหรือนักวิชาการในมหาวิทยาลัย รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาเกษตรกรชาวนาหรือการปลูกข้าวให้ได้ผลผลิตที่ดีและมีคุณภาพต่อไปในอนาคต

ตารางที่ 1.4 แสดงจำนวนค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการประเมินประสิทธิภาพของการดำเนินนโยบายช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท ด้านผลผลิตของนโยบาย

การประเมินประสิทธิภาพของการดำเนินนโยบาย ช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท	ระดับความคิดเห็น		
	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านผลผลิตของนโยบาย			
หน่วยงานภาครัฐมีการจ่ายเงินช่วยเหลือชาวนาที่เข้าร่วมโครงการจ่ายเงินช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท ตรงตามกำหนดเวลา คือไม่เกินกำหนดที่ภาครัฐได้กำหนด	2.83	.951	มาก
นโยบายการช่วยเหลือชาวนาทำให้ชาวนาได้รับการช่วยเหลือในด้านต้นทุนค่าใช้จ่ายในการทำนา สภาพจิตใจ และราคาของสินค้าการเกษตรได้ในระดับหนึ่ง	2.69	.949	มาก
เงินช่วยเหลือตามโครงการจ่ายเงินช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท มีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ	2.64	.944	มาก
การจ่ายเงินของ ธกส. โครงการจ่ายเงินช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท ทันกับความต้องการของชาวนา	2.63	.974	มาก
การจ่ายเงินของ ธกส. โครงการจ่ายเงินช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท รวดเร็วและถูกต้อง	2.79	.950	มาก
นโยบายการช่วยเหลือชาวนาตามโครงการจ่ายเงินช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท ที่รัฐบาลประกาศใช้ทำให้เป็นการช่วยเหลือเรื่องค่าใช้จ่ายให้กับชาวนาในการทำนาของฤดูกาลต่อไปได้	2.81	.888	มาก
นโยบายการช่วยเหลือชาวนาทำให้ชาวนาสามารถนำเงินที่ได้รับไปใช้ในการชำระหนี้สินภาคการเกษตรได้อย่างเหมาะสม	2.88	.951	มาก
เงินช่วยเหลือค่าใช้จ่ายตามโครงการจ่ายเงินช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท ทำให้ชาวนาสามารถเตรียมความพร้อมในฤดูกาลต่อไปได้ดีมากยิ่งขึ้น	2.80	.909	มาก

ตารางที่ 1.4 (ต่อ)

การประเมินประสิทธิภาพของการดำเนินนโยบาย ช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท	ระดับความคิดเห็น		
	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ชาวนารู้สึกพึงพอใจที่รัฐบาลให้ความสำคัญกับอาชีพชาวนาเพิ่มมากขึ้น	2.81	.941	มาก
หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรที่เกี่ยวข้องสามารถดูแลชาวนาได้อย่างเหมาะสมตรงกับความต้องการของชาวนา	2.63	1.002	มาก
รวม	**2.75**	**.765**	**มาก**

ซึ่งจากตารางที่ 1.4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างของชาวนาที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่โดยรวมชาวนามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 2.75, S.D. = .765) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะพบว่า นโยบายการช่วยเหลือชาวนาทำให้ชาวนาสามารถนำเงินที่ได้รับไปใช้ในการชำระหนี้สินภาคการเกษตรได้อย่างเหมาะสมมีค่าสูงที่สุด ($\overline{X}$ = 2.88, S.D. = .951) รองลงมาหน่วยงานภาครัฐมีการจ่ายเงินช่วยเหลือชาวนาที่เข้าร่วมโครงการจ่ายเงินช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท ตรงตามกำหนดเวลา คือ ไม่เกินกำหนดที่ภาครัฐได้กำหนด ($\overline{X}$ = 2.83, S.D. = .951) และหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรที่เกี่ยวข้องสามารถดูแลชาวนาได้อย่างเหมาะสมตรงกับความต้องการของชาวนามีค่าต่ำที่สุด ($\overline{X}$ = 2.63, S.D. = 1.002) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย การประเมินนโยบายช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท ในจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งผู้ศึกษาวิจัยได้แยกการอภิปรายผลออกเป็น 2 รูปแบบ คือ การวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงประมาณ ดังจะอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. การอภิปรายผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

1.1) การประเมินด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อมของนโยบาย

เกษตรกรชาวนามีการรับทราบข้อมูลของวัตถุประสงค์ เป้าหมายของนโยบายจ่ายเงินช่วยเหลือชาวนาตามโครงการจ่ายเงินช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท เป็นอย่างดีที่ทางรัฐบาลต้องการช่วยเหลือให้เกษตรกรชาวนามีทุนสำหรับการเพาะปลูกข้าวในฤดูกาลหน้า และอีกนัยหนึ่งเกษตรกรไม่มั่นใจว่ารัฐบาลจะสามารถแก้ไขปัญหาหรือช่วยเหลือชาวนาที่ได้รับความเดือนร้อนให้ลดลงได้ ซึ่งการที่รัฐบาลใช้มาตรการลดต้นทุนการผลิตของชาวนา โดยดำเนินโครงการจ่ายเงินช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท นำมาเป็นโครงการช่วยเหลือชาวนา เพื่อลดต้นทุนและยกระดับรายได้ของเกษตรกรให้มีความเหมาะสมสร้างความมั่นคงในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่ทำนาปลูกข้าว โดยไม่บิดเบือนกลไกทางเศรษฐกิจและกลไกทางการตลาดให้เกษตรกรชาวนาได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รัดกุม ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ข้อบังคับ เงื่อนไขการเข้าร่วมโครงการ และได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนตรงกับความเป็นจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นารีรัตน์ เยาว์ธานี (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การประเมินผลนโยบายประกันรายได้ต่อเกษตรกรผู้ปลูกข้าว กรณีศึกษาอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า การประเมินด้านบริบทของโครงการสรุปได้ว่า

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

โครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวมีเกษตรกรที่ทราบ และไม่ทราบ เนื่องจากวัตถุประสงค์ของโครงการที่เกษตรกรทราบ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รมณ อินทวงษ์ (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การประเมินผลนโยบายคืนภาษีรถยนต์คันแรกในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า จากการดำเนินนโยบายเป็นการทำให้เศรษฐกิจดีขึ้นเป็นกระตุ้นรายได้ของภาคอุตสาหกรรมรถยนต์ได้อย่างมาก ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนในด้านการคมนาคมทำให้ได้รับความสะดวกสบายในการเดินทางมากยิ่งขึ้น และกระบวนการบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตรงตามนโยบายที่รัฐบาลตั้งไว้ขั้นตอนในการบริหารชัดเจน และประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นไปอย่างมีระบบ

1.2) การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นของนโยบาย

วัสดุอุปกรณ์ สื่อสิ่งพิมพ์ หรือทรัพยากรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของโครงการจ่ายเงินช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท จะใช้ร่วมกันกับงานประจำของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) และกรมส่งเสริมการเกษตรจึงไม่เกิดปัญหาในขั้นตอนของการดำเนินงาน ซึ่งทางด้านบุคลากร เจ้าหน้าที่ วัสดุอุปกรณ์ สื่อสิ่งพิมพ์ที่ใช้ในการดำเนินงานก็จะเป็นของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) และของกรมส่งเสริมการเกษตรที่มีประสบการณ์อยู่แล้วค่อยให้คำแนะนำ อธิบาย และชี้แจ้งถึงรายละเอียดต่างๆ ของโครงการจ่ายเงินช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท จึงไม่เกิดปัญหาในกระบวนการนี้ ทั้งนี้เกษตรกรชาวนาส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการได้รับการอำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงาน สอบถามรายละเอียดเข้าร่วมโครงการของชาวนาด้วยความรวดเร็วถูกต้องและมีประสิทธิภาพ บนพื้นฐานของความโปร่งใสและยุติธรรมในการพิจารณาให้เข้าร่วมโครงการ และการติดตามเงินช่วยเหลือที่จะได้รับกับทางธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) มีการให้ข้อมูลกับทางเกษตรกรชาวนาเป็นระยะๆ ซึ่งก็ได้อธิบายถึงรายละเอียดของเงินช่วยเหลือที่จะได้รับจากทางโครงการจ่ายเงินช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท ให้กับเกษตรกรชาวนาได้รับทราบข้อมูล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนารีรัตน์ เยาว์ธานี (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การประเมินผลนโยบายประกันรายได้ต่อเกษตรกรผู้ปลูกข้าว กรณีศึกษาอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการได้รับการอำนวยความสะดวกในการติดต่อเข้าร่วมโครงการฯ ของเจ้าหน้าที่สินเชื่อ มีความโปร่งใสและยุติธรรมในการพิจารณาให้เข้าร่วมโครงการฯ และติดตามข้าวที่เกษตรกรประกันกับ ธกส. มีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับราคาข้าวเป็นระยะๆ มีการอธิบายรายละเอียดของข้อมูลเกี่ยวกับโครงการฯ ได้ทราบก่อนเข้าร่วมโครงการฯ และสอดคล้องกับงานวิจัยของมาเรียม นิลพันธุ (2555) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ คณะศึกษาศาสตร มหาวิทยาลัยศิลปากร ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายข้อมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีทรัพยากรการเรียนรู้ แหล่งสืบค้นแสวงหาความรู้ที่ตอบสนองต่อการสืบค้นหาความรู้ ควรเพิ่มจำนวนอาจารย์ผู้สอนให้เพียงพอสำหรับการสอนและการให้คำปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์

1.3) การประเมินด้านกระบวนการดำเนินการตามนโยบาย

ทางหน่วยงานภาครัฐมีการจัดลำดับขั้นตอนของการวางแผนชาวเหลือเกษตรกรชาวนาอย่างรอบด้านและการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์นโยบายช่วยเหลือชาวนาตามโครงการจ่ายเงินช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท ทางรัฐบาลได้มีประกาศประชาสัมพันธ์ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์อีกช่องทางหนึ่งทางธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) ได้มีการประชาสัมพันธ์และชี้แจ้งให้กับเกษตรกรชาวนาได้รับทราบข้อมูลของทางโครงการที่รัฐบาลออกนโยบายดังกล่าวมา ผ่านทางการประชาสัมพันธ์ที่ธนาคาร และการออกหน่วยตรวจเยี่ยมชาวนาตามหมู่บ้านหรือสถานที่ต่างๆ ที่เกษตรกรชาวนาเป็นสมาชิกอยู่ ถือเป็นช่องทางหนึ่งในการประชาสัมพันธ์ที่เจ้าที่ทางธนาคารได้

อธิบายถึงรายละเอียดและชี้แจ้งถึงผลประโยชน์ที่ชาวนาจะได้รับจากโครงการนี้อย่างไร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นารีรัตน์ เยาว์ธานี (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การประเมินผลนโยบายประกันรายได้ต่อเกษตรกรผู้ปลูกข้าว กรณีศึกษาอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ข่าวสารข้อมูลโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวของเกษตรกรมีการติดตามข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของโครงการฯ ด้านการปฏิบัติตามขั้นตอนของการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวตั้งแต่เริ่มแรกไปจนถึงการรับเงินชดเชย ในแต่ละขั้นตอนไม่มีความยุ่งยากและซับซ้อนเกินไป ด้านความคิดเห็นของเกษตรกรต่อโครงการฯ พบว่าเกษตรกรมีความคาดหวังในโครงการฯ ในด้านที่เกษตรกรได้รับรายได้ที่สูงขึ้น และลดปัญหาค่าใช้จ่ายด้านต้นทุนการผลิต ส่วนผลของการเข้าร่วมโครงการฯ ของเกษตรกรเป็นไปตามที่เกษตรกรคาดหวัง และไม่เป็นไปตามที่เกษตรกรคาดหวังเนื่องจากผลผลิตที่เกษตรกรสามารถเก็บเกี่ยวได้ปริมาณน้อย

ทั้งนี้ กระบวนการของการขึ้นทะเบียนของเกษตรกรชาวนาที่ปลูกข้าวทางธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ได้นำข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกรที่ทำนาปลูกข้าวจากกรมส่งเสริมการเกษตรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งเกษตรกรที่มีอาชีพเพาะปลูกจะต้องมีสมุดประจำตัวเกษตรกรครัวเรือนละ 1 เล่ม ซึ่งในสมุดดังกล่าวจะมีระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรที่ครบถ้วน และเป็นปัจจุบันที่เอื้อประโยชน์ในการดำเนินการขึ้นทะเบียนเกษตรกรชาวนาที่เข้ารับความช่วยเหลือจากนโยบายช่วยเหลือชาวนาตามโครงการจ่ายเงินช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรมณ อินทวงษ์ (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การประเมินผลนโยบายคืนภาษีรถยนต์คันแรกในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ด้านกระบวนการบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามนโยบายที่รัฐบาลตั้งไว้ขั้นตอนในการบริหารชัดเจน และประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นไปอย่างมีระบบ

1.4) การประเมินด้านผลผลิตของนโยบาย

การกำหนดนโยบายช่วยเหลือชาวนาตามโครงการจ่ายเงินช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท นั้นถือว่าเป็นเครื่องมือหนึ่งในการแก้ไขปัญหาที่เกษตรกรชาวนาได้รับความเดือดร้อน และรัฐบาลเข้ามาช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายที่เป็นต้นทุนการเพาะปลูกและการผลิต และช่วยขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจฐานล่างในการกระตุ้นการใช้จ่ายจากการหมุนเวียนงบประมาณที่ได้รับจากรัฐบาล ซึ่งเกษตรกรชาวนาได้รับเงินช่วยเหลือตรงตามกำหนดเวลาที่รัฐบาลได้กำหนด ทำให้ชาวนาได รับการช่วยเหลือที่รวดเร็ว เกษตรกรชาวนามีสภาพจิตใจที่ดีขึ้นถึงจะได้รับผลกระทบจากปัญหาราคาของสินค้าการเกษตรที่ไม่มีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ ซึ่งจากนโยบายการช่วยเหลือชาวนาตามโครงการจ่ายเงินช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท ทำให้เป็นการช่วยเหลือเรื่องค่าใช้จ่ายให้กับชาวนาในการทำนาเกษตรกรชาวนาสามารถนำเงินที่ได้รับไปใช้ในการชำระหนี้สินภาคการเกษตร ส่งผลให้ชาวนารู้สึกพึงพอใจที่รัฐบาลให้ความสำคัญกับเกษตรกรที่มีอาชีพปลูกข้าวทำนาเพิ่มขึ้น และที่สำคัญหน่วยงานภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้องสามารถดูแลชาวนาได้อย่างเหมาะสมตรงกับความต้องการของชาวนา สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ได้อย่างตรงจุด ย่อมนำไปสู่ความสำเร็จของการดำเนินนโยบายนั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สารี ตันสุ (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การประเมินผลนโยบายกองทุนหมู่บ้าน กรณีศึกษา กองทุนหมู่บ้านในเขตอำเภอวารินชาราบ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า ผลลัพธ์ของนโยบายกองทุนหมู่บ้านพบว่า นโยบายกองทุนหมู่บ้านเป็นแหล่งเงินทุนในหมู่บ้านหลักจากที่สมาชิกกองทุนหมู่บ้านกู้ไปแล้วจะก่อให้เกิดการ

กระตุ้นเศรษฐกิจขึ้นในหมู่บ้านโดยเฉพาะในปีแรกๆ ที่กู้เงินและจะลดลงตามลำดับ โดยเฉพาะสมาชิกที่นำเงินกู้ยืมจากแหล่งอื่นมาส่งจะไม่เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจ นโยบายกองทุนหมู่บ้านเป็นแหล่งเรียนรู้การบริหารจัดการโดยเฉพาะกับคณะกรรมการต่างๆ นโยบายกองทุนหมู่บ้านช่วยสร้างเสริมศักยภาพ และความเข้มแข็งให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านอันจะทำให้เศรษฐกิจในหมู่บ้านดีขึ้น และนำความเข้มแข็งมาสู่ประเทศชาติต่อไป นโยบายกองทุนหมู่บ้านถือว่าเป็นนโยบายหนึ่งที่กระจายอำนาจการบริหารจัดการเงินงบประมาณแผ่นดินมาให้ประชาชนในหมู่บ้านได้รับนโยบายโดยตรง

2. การอภิปรายผลการวิจัยเชิงปริมาณ

การประเมินประสิทธิภาพของการดำเนินนโยบายช่วยเหลือชาวนาของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ตามโครงการจ่ายเงินช่วยเหลือชาวนาไร่ละ 1,000 บาท ในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า 1) ด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อมของนโยบาย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ของชาวนาที่ตอบแบบสอบถามโดยรวมชาวนามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะรัฐบาลมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการจ่ายเงินให้กับชาวนาที่ปลูกข้าวนาปี และชาวนาที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรชาวนาขอรับเงินไว้กับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) มีค่าสูงที่สุด 2) ด้านปัจจัยเบื้องต้นของนโยบาย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ของชาวนาที่ตอบแบบสอบถามโดยรวมชาวนามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเพาะมีผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีการประสานงานตามที่ส่วนราชการกำหนดให้ดำเนินการตามนโยบายการช่วยเหลือชาวนาอย่างทั่วถึงมีค่าสูงที่ 3) ด้านกระบวนการดำเนินการตามนโยบาย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ของชาวนาที่ตอบแบบสอบถามโดยรวมชาวนามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐมีการสำรวจและปรับปรุงรายชื่อผู้มีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือจากการขึ้นทะเบียนชาวนาของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) อยู่เสมอมีค่าสูงที่สุด และ 4) ด้านผลผลิตของนโยบาย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ของชาวนาที่ตอบแบบสอบถามโดยรวมชาวนามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะนโยบายการช่วยเหลือชาวนาทำให้ชาวนาสามารถนำเงินที่ได้รับไปใช้ในการชำระหนี้สินภาคการเกษตรได้อย่างเหมาะสมมีค่าสูงที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุชจรี พงษ์เจริญ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินนโยบายขจัดความยากจน พ.ศ. 2548 - 2550 กรณีศึกษาโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ ชุมชน จังหวัดปราจีนบุรี ผลการศึกษาพบว่า ด้านปัจจัยนำเข้าวัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจน กลยุทธ์วิธีการและสถานที่ในการดำเนินโครงการมีความเหมาะสมบุคลากรมีความพร้อม งบประมาณและทรัพยากรมีความเพียงพอได้เป็นอย่างดีมาก ด้านกระบวนการโครงการทั้ง 3 ขนาดสามารถดำเนินงานได้ตามขั้นตอนได้ในระดับดี ด้านความรับรู้ในขั้นตอนการนาเสนองานของคณะกรรมการ มีเพียงโครงการขนาดใหญ่เท่านั้นที่มีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดีในระดับดีมาก ด้านผลผลิตการดำเนินงานโครงการทั้ง 3 ขนาด บรรลุตามวัตถุประสงค์ แล้วเสร็จตามระยะเวลาและงบประมาณที่กำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพระดับดีมาก ด้านผลลัพธ์ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ โดยโครงการขนาดเล็กและโครงการขนาดใหญ่สามารถแก้ไขปัญหาด้านการดำเนินชีวิตได้ในระดับดีมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1. ภาครัฐและผู้บริหารท้องถิ่นควรกำหนดนโยบายส่งเสริมเกษตรกรด้านการประกอบอาชีพทำนาโดยจัดกิจกรรมส่งเสริมหรือประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชนในพื้นที่

2. ภาครัฐและผู้บริหารท้องถิ่นควรมีนโยบายส่งเสริมการให้ความรู้เกี่ยวกับองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำนาในเศรษฐกิจ และสภาพสังคมยุคปัจจุบันให้กับประชาชนในพื้นที่

3. ภาครัฐและผู้บริหารท้องถิ่นควรสร้างการประสานเครือข่ายชาวนาทั้งในส่วนภาครัฐผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ประกอบการธุรกิจโรงสี และประชาชนในพื้นที่ เพื่อเป็นการเสริมสร้างการพัฒนาด้านการเกษตรและการทำนาอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติการ

1. ควรมีการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมและให้ความรู้ชาวนาอย่างถูกต้องเพิ่มมากขึ้น โดยผ่านสถานีวิทยุอินเตอร์เน็ต แผ่นพับ และป้ายแนะนำต่างๆ ในการประชาสัมพันธ์

2. ชาวนาส่วนใหญ่เป็นวัยกลางคน และผู้สูงอายุ ดังนั้นควรมุ่งเน้นส่งเสริมและให้ความรู้แก่ชาวนาในรูปแบบและวิธีการทำงานในสภาพสังคมปัจจุบันให้ดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง

3. ผู้บริหารท้องถิ่นควรจะส่งเสริมการให้ความรู้ด้านการเกษตร การทำนากับเกษตรกรชาวนาและประชาชนเพิ่มมากขึ้น เช่น การจัดทำเป็นคู่มือการเรียนเรียน การรักษาสภาพดิน และบำรุงดินให้มากขึ้น หรือมีการแนะนำหนังสือหรือวารสารที่เกี่ยวกับการทำนาให้กับผู้ที่สนใจได้ศึกษาต่อไป

4. มีการจัดประชุมสัมมนาให้แก่ชาวนาในพื้นที่เพื่อระดมความคิดเห็นของเครือข่ายชาวนาทั้งในส่วนภาครัฐผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ประกอบการธุรกิจโรงสีและประชาชนในพื้นที่ได้ทราบข้อมูล และเพื่อเสริมสร้างอาชีพการทำนาอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

เพื่อให้การพัฒนาวิถีชีวิตของชาวนาให้เกิดองค์ความรู้และเป็นการพัฒนาการวิจัยขยายฐานองค์ความรู้ให้กว้างขึ้นกว่าเดิมผู้วิจัยจึงขอนำเสนอข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไปตามประเด็นดังต่อไปนี้

1. ควรจะมีการทำวิจัยเรื่อง นโยบายรัฐกับการช่วยเหลือชาวนาในยุคโลกาภิวัฒน์ไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

2. ควรจะมีการทำวิจัยเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาวิถีชีวิตชาวนาไทยไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

3. ควรจะมีการทำวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิถีชีวิตชาวนาไทยในกระแสการเปลี่ยนแปลงยุคสังคมทุนนิยมไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

4. ควรจะมีการทำวิจัยเรื่อง การดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของสังคมชาวนาในกระแสโลกาภิวัตน์

5. ควรจะมีการทำวิจัยเรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรมของชาวนาในยุคการพัฒนาประเทศไทย 4.0

6. ควรจะมีการทำวิจัยเรื่อง การปรับตัวของชาวนาเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมของชาวนาสมัยใหม่อย่างยั่งยืน

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

7. ควรจะมีการทำวิจัยเรื่อง กระบวนทัศน์ใหม่ในการพัฒนาวิถีชีวิตชาวนาไทยอย่างยั่งยืน

8. ควรจะมีการทำวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนารูปแบบวิถีชีวิตชาวนาญี่ปุ่น และเวียดนามสู่การพัฒนาชาวนาไทยในระบบเศรษฐกิจ

9. ควรจะมีการทำวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาและปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยข้าวและชาวนา

10. ควรจะมีการทำวิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางการปรับปรุงและพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวกับข้าวและชาวนาไทย

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กรมการค้าภายใน. (2559). ***โครงการประกันราคาข้าวความชื้นที่ 15%***. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: http://www.dit.go.th/contentdetail. 9 เมษายน 2559.

กรมส่งเสริมการเกษตร. (2557). ***แนวทางการบริหารราชการกรมส่งเสริมการเกษตรตามยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ.2556 - 2559)***. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2553). ***โครงการไร่นาสวนผสมและเกษตรผสมผสาน เรื่อง การจัดการฟาร์ม***. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการเกษตร.

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2553). ***โครงการศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน ปี 2553***. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

ชาญชัย จิตรเหล่าอาพร. (2553). ***การทำวิจัยทางรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์***. กรุงเทพฯ: บริษัทไทยวิจัยพัฒนาการจัดการ จำกัด.

นารีรัตน์ เยาว์ธานี. (2554). ***การประเมินนโยบายประกันรายได้ต่อเกษตรกรผู้ปลูกข้าว กรณีศึกษาอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย***. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.

นิยม ปุระคำ. (2517). ***ทฤษฎีของการสำรวจสถิติจากตัวอย่างและการประยุกต์***. กรุงเทพฯ: ศ.ส. การพิมพ์.

นุชจรี พงษ์เจริญ. (2552). ***การประเมินนโยบายขจัดความยากจน พ.ศ. 2548-2550 กรณีศึกษาโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน จังหวัดปราจีนบุรี***. วิทนานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

มูลนิธิข้าวไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2549). ***พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับการพัฒนาข้าวไทย***. กรุงเทพฯ: มูลนิธิข้าวไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์.

รมณ อินทวงษ์. (2556). ***การประเมินผลนโยบายคืนภาษีรถยนต์คันแรกในพื้นที่จังหวัดชลบุรี***. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา.

รัตนะ บัวสนธ์ และวรากรณ์ รุ่งเรืองกลกิจ. (2552). ***วิจัยเชิงคุณภาพทางการศึกษา***. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์. (2559). ***ข้อมูลจังหวัดสุรินทร์***. สุรินทร์: สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์.

สารี ตันสุ. (2552). ***การประเมินผลนโยบายกองทุนหมู่บ้าน กรณีศึกษา กองทุนหมู่บ้านในเขตอำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี***. วิทนานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

อำนวย สุวะมาศ. (2556). ***ปัญหา ความต้องการ และแนวทางการพัฒนาโครงการรับจำนำข้าวขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่น้อย อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี***. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

เอี่ยม ทองดี. (2547). ***ควาย ข้าว พระ ผี พิธีกรรม ในกระบวนการพัฒนาชนบทไทย***. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

ภาษาต่างประเทศ

Araya Newspaper. (2016). ***Rice Mortgage Policy and Insurance Prices***. Retrieved from: http://www.arayanew spaper.com/content. 9 April 2016.

Cronbach, L. J. (1963). Course improvement through evaluation. ***Teachers College Record***. 64: 672 – 683.